

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Årg. II.

Onsdagen den 8 oktober 1919.

№ 22.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Den stora jordreformen.

I.

Jordreformen är för närvarande en brännande fråga dagen. Det skrives och talas mycket om sättet för dess rätta lösning, som ingalunda är någon lätt sak. Denna fråga har även gjort våra lagstiftare icke så litet huvudbry. I Nationalförsamlingen, som redan mottagit den nya lagen om agrarfrågan vid andra läsningen, har det varit många beta debatter just i denna fråga. Splittning partierna emellan och t. o. m. regeringskriser ha föranletts av nämnda fråga. Så är också agrarfrågan den viktigaste frågan för vår jordbrukande nya stat. Det är också agrarfrågan, som hos oss är orsak till, att vi ha så många politiska partier. I denna fråga synes det vara omöjligt att få en koalition till stånd.

Den nya agrarlagens huvuduppgift säges vara den att tillintetgöra storjordbrukarväldet och feodalismens kvarlevor samt att skaffa jord åt jordbehövande. Enligt den nya lagen komma alla gods och jordar inom staten Eestis gränser att exproprieras (avhändas till staten). Den nya ägaren till all jord, nämligen staten, kommer sedan att stycka godsen och andra jordegendomar till mindre lotter, som därefter på längre eller kortare tid utarrenderas till behövande. Att köpa sig ett hemman eller landställe tillåter däremot icke vår nya agrarlag. Däremot kan jord erhållas på s. k. „ärftligt arrende“, som betyder, att rätten att arrendera jorden övergår på brukarens laglige arvinge, vilket dock i någon mån torde tillfredsställa vår jordbrukarklass, även om största delen av jordbrukarne hysa sympatier för den privata äganderätten beträffande sin jord och hittills drömt om ett eget hem med egen täppa. Någon

egentlig småbruks- och egna hemsrörelse, som så mycket talas om i Sverige och Danmark och som avser att bereda den jordbrukande befolkningen tillfälle att genom lån på förmånliga villkor köpa sig hemman, kan emellertid här icke bli fråga om. Det är visserligen meningen, att även här inrätta småbruk, men endast „arrendesmåbruk“.

Kristiden har även i de Skandinaviska länderna framkallat behovet av nödiga jordreformer. Där har man redan länge arbetat för jordbrukets höjande genom befrämjande av småbruks- och egnahemsrörelsen. I dessa länder synes småbruksrörelsen vilja gå bakåt, emedan bildandet av sådana under sista tiden varit förenat med så höga kostnader, isynnerhet höga bygnadskostnader. Det är de höga arbetslönerna, som försvåra bildandet av småbruk, även om det icke är svårt att köpa själva jorden, ty en arbetare vill ha lika hög lön vid byggandet av ett småbruk, som en industriarbetare, och hållre än att börja sin verksamhet med skulder slår sig en småbrukare även själv in på annat arbete. Lösningen av jordbruksproblemet förefaller därför mycket svår i de nämnda länderna.

Det kunde möjligen intressera våra läsare att höra något om den stora danska jordreformen, som behandlats i danska riksdagen. Gustav Siösteen skriver därom i Handelstidningen i en längre artikel.

I början söker författaren bevisa, att Sverige i själva verket är ett småbrukarland i högre grad än Danmark, småbrukets mönsterland. Det bevisas genom statistiska uppgifter, att den hittills rådande föreställningen, att Danmark är ett land med mera demokratisk jordfördelning än Sverige, är oriktig. Det är icke sant, att Danmark har färre stora gods och fler

småbruk än Sverige. Snarare är Danmark ett mer utpräglat godsägareland än Sverige, skriver Handelstidningen.

Författaren redogör närmare för den danska jordreformen jämförd med svenska förhållanden:

„Det läge som kristiden skapat för småbruks- och egna hemsrörelsen, varav många väntat en stark motvikt mot den fortgående industrialseringen, är i sanning bekymmersamt.

Det värsta är icke, att jordpriserna stigit, ty man kan antaga, att dessa snart nog skola falla, pressade mellan de stigande arbetslönerna och de sjunkande priserna på jordbruksprodukterna. En avsevärd, ehuru mindre minskning kunna vi också vänta beträffande priserna på jordbrukets levande och döda inventarier. Men värst står det till med utsikterna till byggnadskostnadernas sjunkande. I dessa ingå arbetslönerna som en huvudbeståndsdel, och vi måste för framtiden räkna med mycket högre arbetslöner än före kriget och följaktligen med höga byggnadskostnader. Detta försvårar i hög grad bildandet av nya småbruk, som erfordra större byggnadskostnader per yttnehall än de stora jordbruken.

Det förefaller därför som om småbruksrörelsen kommit in i en återvändsgränd. Men åtskilligt annat talar dock till förmån för småbrukens framtid.

Vilken blir väl vår spanmålspolitik under de närmaste åren? Vi ha sett hur de större och medelstora jordbrukarne redan framställt krav på ökat skydd och företett produktionsberäkningar, som avse att visa, att kostnaderna i så hög grad stigit, att om vi vilja behålla vår spanmålsproduktion på åtminstone dess nuvarande höjd, så måste ökat skydd i form av tullar eller statsmonopol ges. Sådana beräkningar äro alltid osäkra och sällan opartiska, men nog talar sannolikheten för att våra spanmålsproducenter få det svårt, när fredliga förhållanden inträtt.

Men, dyra spanmålspriser betyda dyra levnads-kostnader i allmänhet, dyrt kött och fläsk, dyra ägg, dyr mjölk. Vårt folk är trött på dyrtiden, och den politiska makten ligger nu i händerna på livsmedelsförbrukarna, som antagligen icke komma att gå med på dyrtidens förlängning till förmån för de större jordbrukarne. Producenterna av råvaran, spanmålen, få maka åt sig till förmån för producenterna av de förädlade produkterna, mjölk, smör, kött, fläsk och ägg. Och härvidlag äro småbrukarne konkurrenskraftigare. Skötsamma mindre jordbrukare, som lägga sin alstring i rätt

riktning, kunna i framtiden säkerligen påräkna god bärning, under förutsättning att de ej behöva börja sin verksamhet belastade med skulder över öronen.

Det kan också tänkas en omläggning av det större jordbruket till större konkurrensduglighet om arbetskraften gentemot industrien, till exempel genom former av Kooperation, genom kapitalstarka bolagsjordbruk, som driva frukt- och grönsaksodling i förening med stärkelsefabriker, grönsakstorkerier och konserverfabriker. Lösningen av vårt svåra framtida jordbruksproblem kan nog icke sökas ensidigt i en riktning, därtill äro förhållandena i vårt vidsträckta land alltför olika på olika orter.

I Sverige ha vi lyckligtvis också en annan utväg att hålla befolkningen kvar vid jordbruket och bereda den jordlösa lantbefolkningen ett självständigt levebröd, nämligen genom nyodlingar på våra stora oodlade marker. I Danmark, småbrukets mönsterland, har man däremot knappast något annat medel för att bereda den jordlösa lantbefolkningen mer tillfredsställande levnadsvillkor än att, trots de ovan antydda svårigheter, som kristiden skapat, stycka större egendomar till småbruk, så kallade husmansbruk. Därpå går den nu under behandling i danska riksdagen varande stora jordreformen ut.

Utgångspunkten till de lagförslag, som nu föreligga till behandling i danska riksdagen, är, såsom flera talare betonat under debatterna, „det förtvivlade läge“, vari den jordlösa befolkningen på danska landsbygden nu befinner sig som följd av kristidens omvälvningar i prisförhållandena. Förut kunde en lantbruksarbetare ha gott hopp om att genom sparsamhet kunna förvärva ett ledigt husmansbruk eller ett av de genom statens försorg upprättade nya husmansbruken. Nu är det omöjligt. Medan arbetslösheten svårt grasserar bland Danmarks industriarbetare skapas härigenom även på landsbygden ett stigande missnöje, som myndigheterna måste söka råda bot för. Sedan 1899 har med hjälp av statslån skapats omkring 8,900 husmansbruk — en överraskande låg siffra — men medan sådana småbruk år 1915—16 skapades till ett antal av 565, hade siffran följande år sjunkit till 415 och år 1917—18 till blott 274. Rörelsen lär nu nästan alldeles ha avstannat, ehuru statslånen successivt höjts till från 4,000 till 12,000 kronor.

Denna siffra förslår ej längre på långt när. En talare uppvisade under debatten hur oerhört

høga kostnaderna nu ställa sig för ett husmansbruk på 10 tunnland. Jorden betingar minst 12,000 kronor, byggnaderna minst 10,000, en häst fås ej under 2,000, fyra kor kosta synnerligen lågt räknat 2,000, den övriga bosättningen minst 500 och redskaperna som minimum 1,500. Det gör sammanlagt allra minst 28,000 kronor, en häpnadsväckande siffra, då man besinnar, att i 1899 års lag beräknades kostnaderna för upp-
rättandet av ett husmansbruk till 4,000 kr.

Vid kyrkan.

Det ringer i tornet, som pekar dit opp och manar till vila, förtröstan och hopp. Det ringer oss samman till andakt och bön på hälgdagens morgon, välkommen och skön.

Då bryter man bojan av möda och strid och lyssnar till sången, till ordet om frid. Det ringer! Kanhända så dyrbar en stund ej skänkes oss mer på den hälgade grund.

Hur djup var ej smärtan då tårfloden gled på sorgpreglad kind när en älskad sänkts ned i vidöppen grav, varest du liksom jag bli gömda en gång — så är växlingens lag.

För gamla och unga, för hög och för låg med vitnade lockar, med ungdomlig håg dock målet är lika: en stormfriad hamn, där marmorn betäcker dess stad utan namn.

Ty släkte på släkte ha levat och dött och kämpat som vi och vid tämplet de mött och hugnats av ordet för fri som för träl och där funnit svar för sin sökande själ.

Reval i sept. 1919.

Erik P—n.

Lagen om skolplikt för läsåret 1919/20.

Enligt förordning, antagen av Konstituanten den 19 september d. å., äro alla barn, födda 1 september 1905 — 31 augusti 1910 nya stilen, pliktiga att besöka skolan från 1 oktober 1919, om sådana ännu icke genomgått en 4-årig elementarskolekurs. Denna lag gäller även för sådana barn, som förra läsåret besökt någon klass eller avdelning i en 3-årig elementarskola, även om de äro födda före den 1 september 1905 nya stilen.

Självstyrelseinstitutionerna (kretsstyrelserna och stadsförvaltningarna) äro pliktiga att underhålla det nödiga antalet lärarekafter för minst en 4-årig skolkurs. På kommunerna ankommer anskaffan-

det av lokaler och bostad för lärare jämte bränsle. Barnens antal i en klass kan utgöra 40, men får på inga villkor överstiga 60, i så fall måste två klasser öppnas. En lärare, som undervisar i två klasser, får icke ha mera än 50 barn. Det gäller därför att vid våra skolor med talrikare barn anställa två lärare. I brist på lokal kan en klass arbeta på förmiddagen och andra på eftermiddagen i samma rum.

Krets- och stadsskolstyrelserna fastslå den bötesumma, som barn, vilka utan orsak utebliva ur skolan, ha att betala för uteblivna dagar. Böterna inkrävas på administrativ väg.

Skolstyrelserna äro tvungna att offentligen kungöra skoltvånget från 1 oktober 1919 samt se till att detsamma blir genomfört i alla församlingar.

Ovanstående föreskrifter äro utförligare publicerade i „Regeringsbladet“ nr. nr. 70 och 71 detta år.

Den Konstituerande Församlingen.

Fredagen den 3 oktober antog Konstituanten vid tredje läsningen agrarlagens § 1. Enligt denna lag indrager staten alla gods, kyrkojordar och andra jordar för skapande rikets jordreserv. Gods, tillhörande städer, välgörenhets- och vetenskapliga inrättningar samt kretsar (kreiser) och kommuner ävensom alla „landställen“ (karihov), om de sistnämnda icke tillhöra adelsmän, övertagas icke, oaktat det att dessa sista landställen kunna ha över 150 dessät. åker.

Högerns förslag, som gick ut på att för det första överta endast så många egendomar, som behövdes för tillfredsställelsen av folkets jordhunger samt så småningom även övertaga alla övriga gods, som nu i början icke kunde användas, samt vidare att rädda kyrkojordarna, förkastades.

Svenska Estland.

Reval. Onsdagen den 1 oktober började våra svenska damer här även denna höst sina teaftnar. Dessa teaftnar komma sedan såsom förra året att fortsättas varannan onsdag hela vintern. „Aftonen“ var synnerligen talrikt besökt, stämningen god och nettovinsten ävenledes jämförelsevis god.

Även syföreningen började måndagen den 29 september ånyo sin verksamhet.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra fronter.

I Jamburg-riktningen bestod krigs-verksamheten under den gångna veckan i kanoneldväxling. Fienden söker här befästa sig samt anlägger broar över floden Luga. En flytande bro norr om järnvägen är redan färdig — den använder fienden att komma över floden. Söder om järnvägen äro många broar av fienden under byggning. Annors är fienden här mera tillbaka-dragen samt aktar sig för större sammanstötningar. Fortsätter arbetet med att förse sina regementen med nya benämningar. Synbarligen har han för avsikt att på detta sätt förena de regementen, som stå under divisionens ledning, och har också lyckats samla nästan hela 6-te divisionen mot Narva-fronten.

På Pleskau-fronten är också ställningen ungefär såsom förut. Här förekom huvudsakligen kanoneldväxling och ställvis en livlig spanarverksamhet. Vår Peipus' flotta understöder från sjösidan armén. F. n. har fienden i staden Pleskau sin 10-de division. Denna divisions regementen: 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90 strida emot oss. Vid stationen Pytalov befann sig hans 11-te division, vars regementen kämpade ända till insjön Luban. Numera har fienden börjat överföra dessa regementen i sydlig riktning. Första och andra brigaderna av denna division ha redan lämnat vår front. I stället för de bortförda har fienden från Mosör hämtat nya trupper. Rysslands estniska division, som bestod av 6 regementen och även kämpade på Pleskau fronten, syns icke mera till. den lär vara skickad till Dünaburg, varest polackerna med stora styrkor anfalla bolschevikerna.

På Nordarméns front försiggick den gångna veckan en mycket livlig verksamhet. Fienden anföll ställvis med stora styrkor, men hade ingen framgång. Han har dragit sig tillbaka om floderna Sheltscha, Pljussa och Verdug.

Strödda meddelanden.

Representanterna för de baltiska staterna sände den 4 oktober från Reval till Moskväs kommissarje för utrikes ärenden Tshisherin ett radiotelegram, däri meddelas, att sedan

de behandlat Rysslands fredsförslag ha de ingenting emot att börja fredsunderhandlingarna icke senare än den 25 oktober, och stället för underhandlingarna får vara Dorpat.

Annons.

Svenska Folkförbundets Central-styrelse

sammankallas måndagen den 20 oktober, kl. 7 e. m. i svenska skolan, Riddaregatan 3, Reval.

Dagordning:

„Genomseende och behandlande av lagförslag för Svenska Estlands kulturtella autonomi“.

Alla lokalgrupper uppmanas, att utse 1 eller 2 ombud att representera mötet.

Styrelsen.

Svenska Odlingens Vänners styrelse sammankallas tisdagen den 21 oktober, kl. 7 e. m. i svenska skolan, Riddaregatan 3, Reval. Ledamöter från landsbygden behagade infinna sig. Styrelsen beslutför enligt § 13 anmärkningen. Styrelsen.

Svenska Odlingens Vännen anordnar
allmänt möte

söndagen den 12 oktober, kl. 6 e. m. i svenska skolans lokal, Riddaregatan 3, Reval.
Alla välkomna!

Prenumerera på

KUSTBON,

Estlands svenskarnes egen tidning, som utkommer en gång i veckan.

Prenumerationen å tidningen sker hos redaktionen, Riddaregatan 3, Reval, i bygderna hos ombudsmännen och i Sverige hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10, Stockholm samt herr L. Hammargren, Riksbanken, och Missionsbokhandeln, Södra Förstadsgatan 4, Malmö.

Priset på „Kustbon“ är i Estland och Finland Mk. 1:50 pr. månad i Sverige Kr. 0:75 pr. månad, postarvodet i båda fallen inberäknat. Från 1 augusti till årets slut kostar tidningen Mk. 6: — eller Kr. 3: —

Sprid tidningen, samla prenumeranter, sälj lösnummer. Redaktionen.